

Három Gabin a Champs-Élysées-n

A Diadalív közelében, a csipős esti szélben, hosszú sor topog a Studio-Publicis előtt, vége majd az Etoile-ig ér. A Champs-Élysées-nek ez a mozija tartja a rekordot: negyedik hónapja áll sort előtte Párizs, hogy újra láthassa Renoir remekművét, *A nagy ábrándot*. A mozi bejárata felett két ismerős arc: Gabiné, a fiatal, mosolygó Gabin francia repülőhadnagyáé darabos-kamaszos, Stroheim porosz őrnagyáé merev és kőkemény.

A húsz éve készült *La Grande Illusion* mennyire friss, mennyire modern ma is!

Jean Gabin-nek ez volt egyik első nagy szerepe: Maréchal hadnagy, az első világháborúban német hadifogságba esett francia tiszt kemény fából faragott figuráját szinte medvebocs-bájjal lopja az ember szívébe. A szőke breton legény gyűlöli a németeket, nemcsak azért szökik meg tőlük, mert katona: de amikor emberségre talál, szívből megszereti a menekülő foglyokat befogadó német parasztasszonyt.

A nációk Franciaország megszállása idején az immár klasszikus háborúellenes film valamennyi kópiáját elvittek. Renoir évekig kutatott Németországban, míg végre előkerült *A nagy ábránd* teljes, csonkítatlan anyaga. A filmet a felszabadulás óta most először mutatják be Párizsban érintetlen

egészében. Nemcsak a filmmúzeumok kincse: a mának is szól. A több mint húszesztendő film az évad legnagyobb párizsi kasszasikere.

Gabin a nagy filmlapok közvéleménykutatósainak, népszerűségi versenyneinek tanúsága szerint évek óta a legnépszerűbb francia filmszínész. Művészete *A nagy ábránd* óta lehangadt, egyszerűbb lett. Alakításait belülről fűti rendkívüli ábrázoló ereje, eszköztelensége egyben titka is. Ez jellemzi két legújabb filmjében is.

Ha lejjebb sétál az ember a Champs-Élysées nagy filmpalotái felé, a Rond-Point előtt, a Colisée mozi felett és vele szemben, a Paris filmszínház ormán is Gabin neon-neve ragyog rá.

Claude Autant-Lara filmjében (*Baj esetén*) Gabin partnere Brigitte Bardot, aki szerintem most először érik színésznővé: a franciák »nemzeti B. B.-je« ebben a filmben, Gabin oldalán jut túl a »baba-aszszony« gyermekien gúgyogó és érzéken magamutogató figuráján, először tölti meg élettel »a kis nőstény« szerepét.

Yvette, a kis párizsi nőcske (*Bardot*) játékpisztollyal betör egy órásboltba, a »hold-up« nem sikerül, rémületében a híres Gobillot ügyvédhez (*Gabin*) fordul; ügyvédi honoráriumként felajánlja — saját magát. Autant-Lara ezzel a képsorral indítja a történetet, amely önmagában alig

emelkedik ki a »feketeszeria« szokványos detektív történeteiből: a film meséjét egyébként a detektívregényíró Simonon egyik bestselleréből írta a kétségkívül többre hivatott Aurenche-Bost forgatókönyvírópár. A detektívregény szokásos kellékei a filmből sem hiányoznak, de nem ez a lényeg: a feszültség forrása Gabin már megszokottan remek, Bardot meglepetés-szerűen jó és az ügyvéd feleségét alakító Edwige Feuillère kitűnő alakítása. Gabin játéka teszi hihetővé, hogy az ötvenéves gazdag ügyvéd, a karrierje csúcán álló közismert jogász belemerül a bizonytalan kalandba és vállalja a kététes pert: kockára teszi tekintélyét, de sikerül felmentenie a lányt. Gabin-nek hiszi el a néző, hogy beleszeret védenegébe. Yvette felmegy búcsúzni volt szeretőjének kis hotelszobájába — s ott hal meg, mert a fiú késsel kényszeríti maradásra... S Gabin kell ahhoz, hogy mozdulatlan arca magalyen a megkövült fájdalom, amikor a gyilkosság színhelyén a rendőr fellebbenti a vérmocskos lepedőt annak a szerencsétlen és hűtlen kis párizsi nőnek meztelen holttestéről, aki a gyermektelen Gobillot ügyvéd első gyerekének anyja lehetett volna...

A Paris mozi felett emeletmagas Gabin-kép: *A nagy családok* iparmagnás hőséneke hatal-

Jean Gabin a »Nagy családok«-ban

mat sugárzó, monumentális alakja.

Az ősz hajú Gabin frakkingjén a becsületrend lovagkeresztje, zsebében cukorgyárok, acélművek, bankok és újságok részvénytöbbsége — és hogy ezt el lehessen viselni, térdén unokája... A nagy tőkés családok, a fináncoligarchia életének kulisszatitkait lebentí fel Denys de la Pa-

telliére filmje, amely egyébként Maurice Druon híres Goncourt-díjas regénytrilógiájának néhány epizódját viszi vászonra. »Farkasok egymás közt, avagy élet-halál harc a tőzsdén« — ez lehetne a *Les Grandes Familles* alcíme. Hogyan kezd Noel Schoudler, a dúsgazdag családi konzern feje (*Gabin*) kockázatos tőzsdemanővert a család konkurens ága ellen, hogyan teszi tönkre élvhajhász nagybátyját (*Pierre Brasseur*), akaratára ellenére hogyan kergeti öngyilkosságba a Schoudler-dinasztia bukásának spekulációs célzatú hírével saját fiát, hogyan aknázza ki fia halálát is a börzén, hogyan kerül el a csődöt és tiporja el végül ellen-

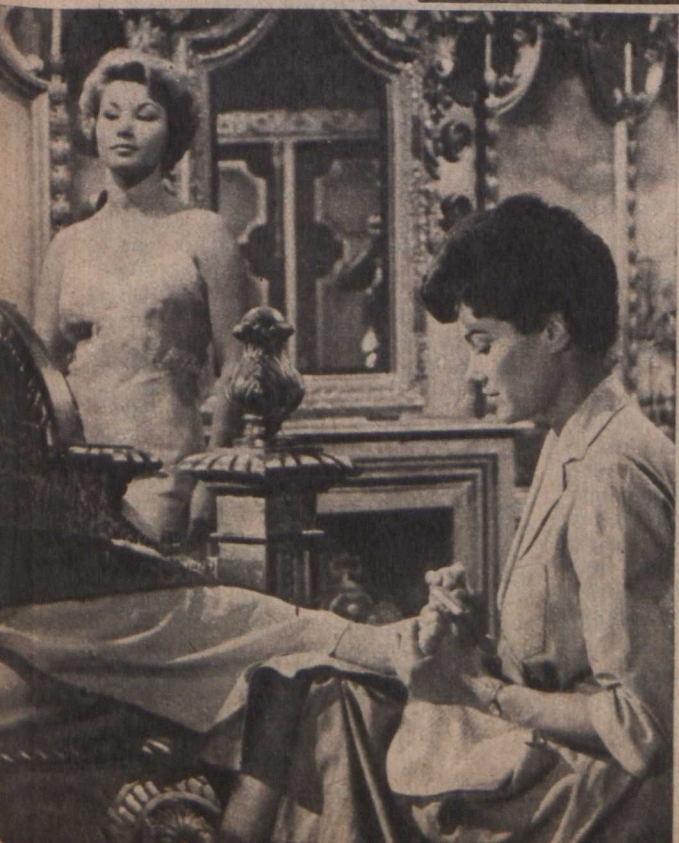

feleit: mindez a nagy párizsi tőzsde szédületes körképében, a képmutatás és az udvariasság álarcában egymás torkát átharapó emberi duvadak visszataszító kavargásában... Gabin tömör nyugalmán átsüt az iparágakon és családokon uralkodó tőkés nagyúr minden belső harca és gyengesége, leg-halkabb szavait is átfúti roppant indulatainak elfojtott viharzása.

A fiatal repülőhadnagy szerepétől a sikeres ügyvéd, a kíméletlen iparmagnás alakjáig Gabin nagy utat tett meg — következő filmjében, ha lehet, még nagyobbat ugrik: Schoudler pénzüligarcha zsakettjéből ugyanis *Amédée, a csavargó* rongyaiba bújik. Akik látták Gabin új

Brigitte Bardot és Gabin a
»Baj esetén«-ben

filmjének első képsorait (a filmet Epinay stúdióiban forgatják), azt mondják, hogy Gabin Amédée, a szentimentális *clochard* alakjában ismét remekel.

RUDNYÁNSZKY ISTVÁN

Pierre Brasseur, a »Nagy családok« élvhajász tőkése